

ЗАХАРОВА Н. Ю., к.е.н., доц., Генчева К.В.
Таврійський державний агротехнологічний університет,
м. Мелітополь

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Сучасні умови господарювання висувають на перший план проблему забезпечення фінансової безпеки підприємств аграрної галузі економіки, рівень якої обумовлений багатьма факторами, серед яких чільне місце належить платоспроможності і ліквідності. Досить суперечливими є підходи щодо трактування цих понять, виявлення споріднених рис та відмінностей між ними серед науковців. Але погоджуємося з тим, що ліквідність підприємства, тобто його здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями шляхом перетворення активів на грошові кошти, значною мірою визначає рівень платоспроможності за умови наявності у складі поточних активів достатньої частки грошових коштів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. У той же час підприємство, маючи високу питому вагу запасів у складі оборотних активів, і дебіторську заборгованість, за якою немає впевненості в погашенні її боржником, може характеризуватися високими показниками ліквідності, але при цьому бути практично неплатоспроможним.

Аналіз показників ліквідності підприємств аграрного сектору економіки України показав, що останні роки спостерігається їх зниження. Особливо це стосується коефіцієнта абсолютної ліквідності, який зменшився з 0,11 на кінець 2012 року до 0,05 на кінець 2015 року. Це пов'язано в першу чергу із незначною часткою грошових коштів і поточних фінансових інвестицій у структурі оборотних активів, яка у 2015 році склала лише 3,5%. Однак, необхідно відмітити, що скорочення частки запасів у структурі оборотних активів сільськогосподарських підприємств з 34,6% у 2012 році до 22,3% у 2015 році й відповідне зростання питомої ваги дебіторської заборгованості з 48,8 до 66,6%

привело до незначного зростання коефіцієнта швидкої ліквідності до 1,05 на кінець 2015 року. Таким чином, сільськогосподарські підприємства мали можливість погасити поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Отже, для досягнення відповідного рівня ліквідності, слід забезпечити своєчасну трансформацію цієї заборгованості у грошові кошти. Стосовно коефіцієнта покриття, слід відзначити, що існує стійка тенденція до його зменшення. Так, якщо на кінець 2012 року він склав 1,88, то на кінець 2015 року – 1,5.

Однак, характеризувати рівень показників ліквідності доцільно лише шляхом їх порівняння із нормативними значеннями. Але здійснити це досить складно у зв'язку з відсутністю єдиних нормативів фінансових показників для підприємств аграрної сфери. Відомі методики різних державних інституцій містять нормативні значення для підприємств не враховуючи їх галузеву приналежність і, крім того, не відповідають одне одному. Серед розробок науковців, які пропонують нормативні значення саме для підприємств аграрної галузі, також немає одностайності. Однак, що стосується коефіцієнтів абсолютної та швидкої ліквідності більшість погоджується з тим, що їх рівень повинен перевищувати 0,2 та 0,6 відповідно. В той же час ряд науковців пропонує встановлювати значення коефіцієнта покриття в залежності від сезонної потреби аграрних підприємств у грошових коштах та строків погашення зобов'язань у межах 1,1-2,5.

Таким чином, основною проблемою забезпечення відповідного рівня ліквідності підприємств аграрної галузі є недостатня частка грошових коштів у структурі оборотних активів при значних обсягах поточних зобов'язань. В цілому це обумовлено недоліками в управлінні активами й капіталом підприємств. Вирішення цієї проблеми пов'язане із розробкою на кожному підприємстві комплексу заходів, що дозволять зміцнити їх фінансовий стан, розширити можливості залучення коштів на фінансовому ринку та сприятимуть подальшому успішному розвитку.